

Makalenin Geliş Tarihi: 09.12.2020

1. Hakem Rapor Tarihi: 20.12.2020

2. Hakem Rapor Tarihi: 20.12.2020

Kabul Tarihi: 01.01.2021

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI NOT ALMA STRATEJİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME (Araştırma Makalesi)

Bora BAYRAM (*)

Elif AKTAŞ (**)

Öz

Not alma, bireyin tüm yaşamı boyunca başvurduğu bir öğrenme ve hatırd tutma stratejisidir. Temelde önemli olanı ayırt etme olarak değerlendirilebilecek not alma; kısaltma, vurgulama, anahtar kelime belirleme, kendi cümleleriyle sade, açık ve anlaşılır şekilde ifade etme, bilgiyi organize etme gibi pek çok stratejiyi de içinde barındıran dilsel ve bilişsel bir süreçtir. Erken yaştan itibaren öğrenciye kazandırılacak etkili not tutma becerisi, iş yaşamındaki ve akademik yaşamdaki başarıyı artırma bakımından önemlidir. Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin okudukları ve dinledikleri metinleri not alırken hangi stratejileri kullandıklarını, bu stratejilerin öğrenim gördükleri bölümlere ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektir. Betimleyici bir nitel araştırma özelliğine sahip olan bu çalışmanın araştırma grubu, eğitim fakültesinin birinci sınıflarının beş farklı programında (Türkçe, İngilizce, matematik, sınıf ve okul öncesi öğretmenliği) öğrenim gören 222 öğretmen adaydır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak da uzman görüşü alınarak belirlenen iki adet okuma ve dinleme/izleme metni kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin oluşturduğu dokümanların incelenmesi için ilgili literatür taranıp uzman görüşü alınarak son şekli verilen not alma stratejileri formu kullanılmıştır. Veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının okurken en fazla altını çizme, renklendirme ve sadeleştirme stratejilerini; dinlerken ise en fazla doğruluk, objektiflik ve sadeleştirme stratejilerini kullandıkları tespit edilmiştir.

*) Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
(e-posta: bora.bayram@alanya.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0693-4651>

**) Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
(e-posta: elif.aktas@alanya.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5573-2274>

Öğretmen adaylarına farklı not alma teknikleri tanıtılarak lisans eğitimi süresince bunları kullanma konusunda adayların teşvik edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Not Alma Stratejileri, Okuma, Dinleme/İzleme, Öğretmen Adayları.

An Analysis on the Note-Taking Strategies Used by Faculty of Education Students

Abstract

Note taking is a learning and remembering strategy that an individual uses throughout his or her life. Note taking, which can be considered as basically distinguishing what is important, is a linguistic and cognitive process that includes many strategies such as abbreviation, highlighting, determining keywords, expressing it in his/her own sentences clearly and intelligibly, and organizing information. Effective note-taking skills that students will gain from an early age are important in terms of increasing success in business and academic life. This study sets out to determine which strategies students of faculty of education use while taking notes of the texts they read and listen to, and whether these strategies differ according to the gender and the departments they study. The research group of this study, which has a descriptive qualitative research feature, is 222 freshman preservice teachers studying in five different departments (Turkish language teaching, English language teaching, mathematics teaching, classroom teaching and preschool teaching) of the faculty of education. Convenience sampling method has been used to determine the study group. Two reading and listening / watching texts determined by taking expert opinion have been used as data collection tools. In addition, the note taking strategies protocol, which has been finalized by reviewing the relevant literature and obtaining expert opinion, has been used to examine the documents created by the students. The data have been analyzed by descriptive analysis method. As a result of the study, it has been determined that the preservice teachers mostly used accuracy, objectivity and simplification strategies while listening to underlining, coloring and simplifying strategies while reading. Different note-taking techniques should be introduced to preservice teachers and encouraged to use them during their undergraduate education.

Keywords: Turkish Language Teaching, Note-Taking Strategies, Reading, Listening/ Watching, Preservice Teachers.

1. Giriş

Dinleme ve okuma gibi Türkçe öğretiminin anlamaya dönük beceri alanlarında etkili bir ders planı yapmak önemlidir. Okuma eğitiminde anlamamanın ne düzeyde gerçekleştiğine yönelik etkinlik ve sınıf içi uygulamalar bir yere kadar yeterli görülse de özellikle dinleme eğitiminde gerekli hassasiyetin gösterilmediği görülmektedir. Nitekim öğrencilerin ders içi süreçte sahip oldukları dinleyici rolleri, bu becerinin edindirilmesi noktasında kimi öğretmenler tarafından yeterli kabul edilmektedir. Öğrencilerin okudukları ve dinle-

dikleri üzerinde etkili ve doğru bir anlama çalışması gerçekleştirilebilmesi için ders işleme sürecinde kullanılacak kimi stratejiler bulunmaktadır. Uygun konuda uygun stratejinin kullanılmaması, soruna yanlış teşhisler konulmasına ve başarısızlığın kronik hâle gelmesine yol açmaktadır. Pek çok öğrencinin başarısızlığının altında zekâ seviyesinin düşüklüğü ya da yetenek açısından yetersizlikler değil, yeni bilgileri düzenleyip işleyerek belleğe kodlama becerisindeki eksiklikler yatmaktadır (Wilson'dan aktaran Deryakulu, 2004).

Özellikle eğitim- öğretim hayatında birden farklı disiplinde pek çok boyutta karşılaşılan bilgi ve beceriler oldukça yoğundur. Akademik başarının da sürekli sinandığı bu süreçte yeni öğrenmelerin önceki öğrenmelerden kopuk olmaması, bilginin içselleştirilmesi bakımından değerlidir. Bu bağlamda öğrenilen yeni bilgilerin önceki öğrenmelerle bütünleşmesi ve zihinde depolanmış bilgi ağının bir parçası olması için birtakım bilişsel stratejilerin kullanılması söz konusudur. Bunlardan biri de şüphesiz not alma stratejisidir. Özünde önemli bilgiyi önemsiz olandan ayırt etmeyi ifade eden not almanın, derste öğrencilere sadece “Önemli gördüğünüz yerleri not alın.” diyerek basite indirgenmemesi gereken bir öğrenme stratejisi olduğu unutulmamalıdır. Not alma; bir öğretim materyalinde bulunan bilgilerin satır altlarını çizme, ana hatlarını belirleme, sözel bakımdan tekrar etme, kendi sözcükleriyle ifade etme, benzetme, şekil, tablo veya çizelgeler yardımıyla açıklama, kavram haritası çizme ve soru sorma gibi bilişsel öğrenme stratejilerinden biri olarak değerlendirilebilir (Deryakulu, 2004). Not almayı, bir metni yazılı ve sözlü şekilde anlatmadan önceki aşama, özetlemeninse bir alt basamağı olarak ifade eden Karatay ve Uzun'a (2019) göre, metinde önemli yerleri işaretleme, altını/ üstünü çizme, yuvarlak içine alma, anahtar kelimeleri kısa cümlelere dökerek bir kenara veya kâğıda yazma not almaktır.

Okunan veya dinlenenlerin anlaşılmasını, daha sonraki zamanlarda ise hatırlanmasını kolaylaştırması bakımından not alma becerisi büyük önem taşımaktadır. Öğrenciler, ders içi süreçte aldıkları notlar yardımıyla öğrenmelerini gözden geçirip pekiştirebilir. Bu işlemin sağlıklı gerçekleşmesi için alınan notların da nitelikli olması gerekmektedir. Çetingöz'e (2006) göre öğrencilerin not alma stratejilerini etkili şekilde kullanabilmesi için atılabilecek bazı adımlar vardır. Buna göre öğrencilerin konu bütünlüğünün daha iyi kavranmasına yardımcı olması bakımından neden-sonuç ilişkileri bulma, nelerin öğrenilmesi gerektiğinin farkına varılması için öğrenme malzemesindeki önemli yerleri bulma, düşünceler ve olaylar arasındaki ilişkilerin fark edilerek ana noktaların ayrıntıların nasıl şekillendiğinin ayırda varılması için örgütlenmiş bir biçimde yazma, öğrenilen bilgilerin kodlanması ve gerektiğinde hatırlanması için notlara anahtar cümle ve kelime ekleme gibi stratejilerle desteklenmesi gerekmektedir.

Not alma sadece Türkçe dersinde değil tüm ders ve disiplinlerde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Bu noktada öğrenciye kazandırılacak etkili not alma becerisi tüm derslerde akademik başarıyı artırma bakımından avantajlar sağlayacaktır. Bu becerinin edinilmesindeki sorumluluğu tüm branş öğretmenlerinin paylaştığını da söylemek doğru

olacaktır. Çünkü bu konuyla ilgili literatürde yer alan çalışmalarla da ortaya konmuştur ki not alma becerileri konusunda öğrencilerin zayıf oldukları bir gerçektir (Aslandağ ve Çetinkaya, 2019). Bu noktada Uzun'a (2018) göre bazı öğretmenlerin zamandan tasarruf etmek bakımından kendilerinin önemli gördükleri yerleri yazdırma şeklinde yaptıkları dikte çalışmalarıyla not almayı birbirinden ayrı şekilde değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü not almak öğrencinin bir taraftan anlatılanları takip etmesi, önemli kısımları seçerek anlaması, not alması ve aynı esnada dikkatini konuşmacıdan ayırmadan zamanını etkili kullanmasını gerektirecek aynı anda birden çok zihinsel işlemin gerçekleştiği bilişsel ve dilsel bir süreçtir (Friedman, 2017).

Doğru şekilde not almanın öğrenciye sağladığı pek çok üstünlük bulunmaktadır. Not alma esnasında aktif bir rol üstlenen kimse, yazdıkları üzerine düşünerek bilgilerin belgeye yerleşmesini sağlar, farklı bir zamanda notlar yeniden okunduğunda çalışma büyük oranda hatırlanacaktır (Simonet ve Simonet, 1995). Bir ortamda gündeme gelen konuların ya da yazılı bir kaynaktaki can alıcı bölümlerin unutulmasını önlemede (Fındıkcı, 1996), ders sırasında dikkati toplamada (Kiewra, 1987), öğrencilerin kavrayışlarının gelişmesinde ve karar vermelerinin hızlanmasında (Tekşan, 2010), hoş giden şeylerin hatırlanmasında (Yavuz, Yetiş ve Birinci, 2003) yazma alışkanlığı edindirmesi ve zaman kazandırması (Özçakmak, 2015) bakımından not almanın kişiye sağladığı faydalar mevcuttur. Ayrıca not almada seçilecek bilgilerin öğrencinin ilgisini, merakını çekecek nitelikte olması (Tekşan, 2010) ve öğrencinin neyi nasıl not alacağını bilmesi (Ceran, 2015) not alma tekniklerinin sağlayacağı yararları gözgelemeyecektir.

Özçakmak'a (2015) göre not almada verim elde edilebilmesi için konuya önceden göz atılması, not alma materyallerinin hazırlanması, konuya odaklanması, dikkat dağıtacak unsurlardan arınması, materyale uygun mesafede olunması, not alınacak metnin türü hakkında bilgi edinilmesi, not almadan önce metnin gözden geçirilmesi, önemli yerlerin altının çizilmesi, ana ve yardımcı düşüncelerin tespit edilmesi, ana düşünce merkezli bir zihin haritasının oluşturulması, not alırken özel işaret ve kısaltmaların kullanılması, ayrıntılara girilmemesi, yeni bilginin eskilerle ilişkilendirilmesi, metnin aynen yazılmaması, başka şeylerle uğraşmaması, metnin başlığına dikkat edilmesi, konuşmacının sesine, jest ve mimiklerine dikkat edilmesi, notların işaret vb. şekillerle birbirleriyle ilişkilendirilmesi, metnin plan ve taslağına uygun not alınması, metnin sonuna kadar dinlenilmesi ve süreçte not alınması, notların zaman geçmeden düzenlenmesi, notlardaki eksikliklerin tamamlanması, notların açık anlaşılır şekilde kendi cümleleriyle yazılması, notların sınıflandırılması ve kaynağının belirtilmesi ve metinden alınıyorsa kısa olması gibi ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır.

Temelde okuduklarımızın veya dinlediklerimiz anamlandırılarak yazıya aktarılması olarak tanımlayabileceğimiz not almanın birçok farklı tekniği bulunmaktadır. Bu tekniklerin olumlu olduğu kadar sınırlı yönleri de vardır. Çünkü herhangi bir not alma tekniği her duruma uygun düşmeyebilir. Bu nedenle öğrenciler dersin türüne, not alınan ortamın niteliklerine, kendi becerilerine göre farklı not alma tekniklerini kullanabilecekleri gibi kendi not alma stratejilerini de geliştirebilirler (Türkoğlu, Doğanay ve Yıldırım, 1996).

Çetingöz (2006) üç farklı not alma stratejisinden bahseder. Bunlardan ilki farklı türde bilgilerin düzenlenmesine olanak tanıyan tablo, grafik ve haritalara işaret eden grafik düzenleyici oluşturmaktır. İkincisi notların kısa ve öz şekilde ana fikirler halinde organize edilmesine dayanan anahat düzenlemedir. Bir diğeri ise Cornell not alma tekniğidir. Bu tekniğe göre sayfanın sol kısmına bir çizgi çizilir ve sağ taraftaki geniş alana notlar yazılırken sol taraftaki kısma bu notları en iyi ve öz şekilde anlatacak anahtar kelimeler yazılır. Daha sonra sağ taraftaki notlar kapatılarak anahtar kelimeler yardımıyla alınan notlar hatırlanmaya çalışılır. Bunlardan farklı olarak Türk (2016) iki not alma stratejisinden daha bahsetmektedir. İlki ana fikir tekniğine göre notları biraz daha detaylandırmaya dayanan, not almanın paragraflar şeklinde gerçekleştirildiği paragraf tekniğidir. Diğeri ise aynen kaydetmedir. Bir olguya ilişkin tanım, özellik belirtme veya liste yapma ihtiyacı doğduğunda kullanılabilen ve literatürde dikte olarak geçen bir tekniktir. Not almada bunlara ilaveten merdiven oluşturma yöntemi, ağaç diyagramı, harita çıkarma, düşünce akımı, klasik maddeleştirme, zihin haritası yöntemleri gibi alternatif yöntemler de bulunmaktadır (Freire, 1991).

İlgili literatür tarandığında not almaya yönelik olarak notun nasıl alınacağı, bilginin niteliği, bilginin aktarılış biçimi, not alırken kullanılan materyaller ve bunların kullanılış biçimleri, kâğıt düzeni, kâğıt üzerindeki şekil, işaret vb. her türlü görsel veya çizim, bakış açısı, vurgu, kısaltma, gibi pek çok nokta kullanılan not alma tekniklerinin isimlendirilmesinde belirleyici olmuştur (Çetingöz, 2006; Deryakulu, 2004; Eggen ve Kauchak, 1999; Fındıkçı, 1996; Freire, 1991; Friedman, 2017; Karatay ve Uzun, 2019; Özçakmak, 2015; Simonet ve Simonet, 1995; Türk, 2016).

Not alma, hangi tekniklerle ve hangi araçlar kullanılarak yapılırsa yapılsın tek başına sihirli bir değnek gibi görülmemelidir. Öğrencinin zihinsel yeteneklerini üst düzeyde kullanmasını gerektirecek olan not alma, muhakkak kazandırılması gereken bir beceridir. Ancak öğrenciye sunulacak alternatif not alma teknikleriyle kendisi için en uygun olan mümkünse birden çok yöntemi, amacına, öğreneceği konuya göre seçebilmesine imkân tanımak gerekmektedir. Hiçbir not alma yönteminin tek başına yeterli olmayacağı unutulmamalıdır.

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin okudukları ve dinledikleri metinleri not alırken hangi stratejileri kullandıklarını tespit etmektir. Bu amaçla araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

1. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin okudukları metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı nasıldır?
2. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin okudukları metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
3. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin dinledikleri/izledikleri metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı nasıldır?
4. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin dinledikleri/izledikleri metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

Eğitim fakültesi öğrencilerinin okudukları ve dinledikleri metinleri not alırken hangi stratejileri kullandıklarını tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, betimleyici bir nitel araştırmadır. Betimsel araştırmalar, var olan bir durumu var olduğu şekliyle nesnel bir bakış açısıyla tanımlamayı hedefleyen bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005). Bu çalışmada da eğitim fakültesi öğrencilerinin kullandıkları not alma stratejileri metin türüne, öğrenim görülen bölüme ve cinsiyete göre betimlenmeye ve sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Bu araştırmada da öğrencilerin dinleme ve okuma esnasında oluşturdukları notlar, doküman olarak ele alınmıştır.

2.1. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2019-2020 akademik yılı birinci sınıfta öğrenim gören 222 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde araştırmacılara hız ve pratiklik kazandırması için kolay ulaşılabılır durum örneklemesi tercih edilmiştir. Bu örnekleme yönteminde araştırmacı, yakın/erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca bu yöntem, araştırmacılar için zaman ve maliyet yönünden oldukça elverişlidir (Marshall, 1996). Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Özellikler

Bölüm	Cinsiyet				Toplam
	K		E		
	f	%	f	%	
Türkçe Eğitimi	20	15,8	15	15,6	35
Matematik Eğitimi	29	23	16	16,6	45
İngilizce Eğitimi	23	18,2	18	18,7	41
Sınıf Ö. Eğitimi	30	23,8	27	28,1	57
Okul Öncesi Eğitimi	24	19	20	20,8	44
Genel Toplam	126	100	96	100	222

Tablo 1 incelendiğinde araştırmanın çalışma grubunu; Türkçe öğretmenliğinden 20 kız ve 15 erkek olmak üzere 35, matematik öğretmenliğinden 29 kız ve 16 erkek olmak üzere 45, İngilizce öğretmenliğinden 23 kız ve 18 erkek olmak üzere 41, sınıf öğretmenliğinden 30 kız ve 27 erkek olmak üzere 57 ve okul öncesi öğretmenliğinden 24 kız ve 20 erkek olmak üzere 44 kişinin oluşturduğu görülmektedir. Toplam öğrenci sayısı ise 222’dir. Toplam kız öğrencilerin sayısı 126, erkek öğrencilerin sayısı ise 96’dır.

2.2. Veri toplama aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak bir okuma bir de dinleme metni kullanmıştır. Okuma metni olarak Mehmet Kaplan'a ait Türk Dili isimli metin, dinleme metni olarak ise 21 dk. süren Göbeklitepe adlı belgesel film tercih edilmiştir. Metinlerin seçiminde süre, tema ve öğrenci seviyesine uygunluk açısından 3 alan uzmanının (Türkçe Eğitimi) görüşüne başvurulmuştur. Metin seçiminin ardından öğrencilerin kullandıkları not alma stratejilerinin tespit etmek amacıyla ilgili literatür taranıp uzman görüşü alınarak hazırlanan not alma stratejileri formu kullanılmıştır. Sözü edilen form, öğretmen adaylarının okuma ve dinleme esnasında kullandıkları not alma stratejilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Buna göre formun hazırlanması üç aşamada gerçekleşmiştir. Birinci aşamada, literatür taraması yapılarak not alma stratejileri belirlenmiştir. İkinci aşamada ise oluşturulan taslak form, üç alan uzmanının görüşü alınarak güncellenmiştir. Üçüncü aşamada ise form, 30 öğretmen adayına pilot olarak uygulanmıştır. Bu pilot uygulama sonrasında ekleme, çıkarma ve düzenleme yapılarak formda yer alan not alma stratejilerine son şekli verilmiştir. Not alma stratejileri formunda, aşağıdaki 27 maddeye (19 ana 8 alt madde) yer verilmiştir:

Not Alma Stratejileri Formu	Evet	Hayır
1. Başlık koyma,		
2. Tarih atma,		
3. Sayfayı verimli kullanma,		
4. Kısaltma (sözcükleri kısaltarak yazma),		
5. Tablo/çizelge/grafik oluşturma,		
6. Görsel kullanma (şekil, işaret, resim, sembol vb. görseller),		
7. Vurgulama,		
7.1. Renklendirme,		
7.2. Altını çizme,		
7.3. Büyük harf kullanma,		
7.4. İşaretleme		
7.5. Tırnak içine alma.		
8. Anahtar kelimeler kullanma,		
9. Bilgileri organize etme,		
9.1. Başlık koyma,		
9.2. Maddeleştirme,		
9.3. Kavram haritası kullanma,		
10. Bilginin doğruluğu,		
11. Tarafsız olma (objektiflik),		

-
12. Kendi cümleleriyle ifade etme,

 13. Sade, açık ve anlaşılır cümleler kurma,

 14. Önemli bilgiyi önemsizden ayırt etme,

 15. Metnin ana fikrini (özünü) yansıtma,

 16. Sadeleştirme (kaynak metinden kısa olma),

 17. Gereksiz ayrıntılara yer vermeme,

 18. Soru sorma,

 19. Tekrarlama.

(Deryakulu, 2004; Karatay ve Uzun, 2019; Çetingöz, 2006; Friedman, 2017; Simonet ve Simonet, 1995; Fındıkcı, 1996; Özçakmak, 2015; Türk, 2016; Freire, 1991; Eggen ve Kauchak, 1999).

Araştırmamanın veri toplama süreci, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi tarafından verilen 01.06.2020 tarihli ve 88431307-050.01.04-E.9227 sayılı etik kurul belgesine dayanarak 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Buna göre gerekli izinler alındıktan sonra araştırmacılarından biri, Türk Dili I dersinde normal müfredat çerçevesinde uygulamayı yürütmüştür. Uygulama başlamadan önce araştırmacı tarafından öğrencilere not alma stratejileri hakkında genel bir bilgilendirme yapılmıştır. Uygulama esnasında ise metin dinletilirken/okutulurken öğrencilere “Okuduğunuz veya dinlediğiniz/izlediğiniz metinle ilgili notlar alınız.” şeklinde bir uyarı yapılmıştır. Öğrencilere istedikleri ve daha önce de kullandıkları tüm not alma stratejilerini kullanabilecekleri yönünde bir direktif verilmiştir. Dolayısıyla öğrencilere istedikleri stratejileri kullanabilmeleri için esneklik tanınmıştır. Ardından iki ders saati süresinde veriler toplanmıştır.

2.3. Verilerin analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde ham veriler okuyucunun anlayıp kullanabileceği bir şekle dönüştürülür. Betimsel analizde elde edilen veriler, önceden belirlenmiş temalara göre özetlenip yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2013). Bu araştırmada da veriler, betimleyici analiz tekniklerinden yüzde ve frekans analizi ile çözümlenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının okudukları ve dinledikleri/izledikleri metinlere yönelik kullandıkları not alma stratejileri oluşturulan ‘not alma stratejileri formu’na göre belirlenmiştir. Ardından veriler, frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak tablollaştırılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde analiz birimi olarak metin, cümle ve sözcük ele alınmıştır. Buna göre başlık yazma, tarih koyma, verimlilik, doğruluk, objektiflik, kendi cümleleriyle anlatma, önemli bilgiyi ayırt etme, ana fikri yansıtma, sadeleştirme, gereksiz ayrıntılara yer vermeme, sade/açık/anlaşılır olma stratejileri frekans bazında değerlendirilirken analiz birimi metin olarak alınmıştır. Diğer stratejilerin analizinde ise analiz birimi olarak cümle ve sözcük alınmıştır.

2.4. Geçerlik ve güvenilirlik

Bu araştırmada verilerin geçerliğinin sağlanması için nitel araştırmalarda en çok bilinen ve uygulanan strateji olan üçgenleme tekniği kullanılmıştır (Merriam, 2013). Araştırmada üçgenleme tekniklerinden iki veya daha fazla araştırmacının birbirlerinden bağımsız olarak analiz ettiği nitel bulguların karşılaştırılması olarak tanımlanan araştırmacı üçgenlemesi tekniği tercih edilmiştir. Çoklu analizci kullanılarak bulguların gözden geçirilmesi demek olan analizci üçgenlemesinde iki veya daha fazla kişinin aynı nitel verileri bağımsız olarak analiz ederek bulguları karşılaştırması vardır (Patton, 2014). Bu çalışmada da iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak analiz edilerek ulaşılan sonuçlar Miles ve Huberman'ın (1994) ortaya koyduğu güvenilirlik formülü aracılığıyla hesaplanmıştır. Böylelikle %93 çıkan uyum değeriyle araştırmacının güvenilir olduğunu görülmüştür. Uzlaşma göstermeyen veriler ise tartışılarak tekrar gözden geçirilip ortak karara varılmıştır. Böylelikle verilerin tamamında uzlaşma sağlanmıştır.

2.5. Araştırmanın Etiği

Araştırmanın gerçekleştirilmesine yönelik gerekli izinler, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 01.06.2020 tarihli ve 88431307-050.01.04-E.9227 sayılı etik kurul belgesiyle alınmıştır. Araştırmanın katılımcıları, gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmada yer almıştır. Araştırmada elde edilen tüm bilgiler, öğrencilerin kişisel bilgilerinin güvenliği açısından gizli tutulmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin kullandıkları not alma stratejilerini belirlemek ve bu stratejilerin kullanımının branş, metin türü ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 2. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okudukları Metinlerde Kullandıkları Not Alma Stratejilerinin Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Dağılımı

Stratejiler	Türkçe Ö.		Mat. Ö.		İng. Ö.		Sınıf Ö.		Okul Ö. Ö.		TOPLAM		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Başlık yazma*	9	2,12	7	1,10	6	1,14	5	0,63	9	1,64	36	1,23	
Tarih koyma *	-	-	-	-	-	-	1	0,12	-	-	1	0,03	
Verimlilik *	27	6,36	35	5,52	30	5,71	19	2,39	30	5,48	141	4,83	
Kısaltma	5	1,14	2	0,31	-	-	7	0,88	3	0,54	17	0,58	
Tablo, çizelge, grafik oluşturma	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0,54	3	0,10	
Görsel kullanma	7	1,65	21	3,31	43	8,19	52	6,56	15	2,74	138	4,73	
Vurgulama	Renklendirme	40	9,43	87	13,74	51	9,71	128	16,16	80	14,62	386	13,23
	Altını çizme	72	17,06	121	19,11	84	16	96	12,12	52	9,90	425	14,56
	Büyük harf kul.	6	1,41	3	0,47	4	0,76	39	4,92	8	1,52	60	2,05
	İşaretleme	1	0,23	35	5,52	6	1,14	7	0,88	19	3,61	68	2,33
	Tırnak iş. kullanma	25	5,89	18	2,84	8	1,52	27	3,40	27	5,14	105	3,59
Organizasyon	Başlıklandırma	9	2,12	7	1,10	7	1,33	20	2,52	16	2,92	59	2,02
	Maddeleştirme	29	6,83	41	6,47	31	5,9	40	5,05	35	6,39	176	6,03
	Kavram haritası	-	-	1	0,15	1	0,19	2	0,25	1	0,18	5	0,17
Doğruluk*	35	8,25	29	4,58	38	7,23	43	5,42	32	5,85	177	6,06	
Objektiflik*	28	6,60	31	4,89	34	6,47	40	5,05	37	6,76	170	5,82	
Kendi cümleleriyle anlatma*	17	4	18	2,84	33	6,28	44	5,55	16	2,92	128	4,38	
Sade, açık, anlaşılır olma*	29	6,83	38	6	34	6,47	47	5,93	37	6,76	185	6,34	
Önemli bilgiyi ayırt etme*	7	1,65	18	2,84	18	3,42	25	4,22	26	4,75	94	3,22	
Ana fikri yansıtma*	17	4	21	3,31	10	1,90	22	2,77	16	2,92	86	2,94	
Sadeleştirme*	33	7,78	41	6,47	36	6,85	48	6,06	39	7,12	197	6,75	
Gereksiz ayrıntılara yer vermeme*	18	4,24	25	3,94	28	5,33	24	3,03	19	3,47	114	3,9	
Soru sorma	-	-	2	0,31	-	-	2	0,25	1	0,18	5	0,17	
Tekrarlama	2	0,47	-	-	1	0,19	6	0,75	4	0,73	13	0,44	
Anahtar kelime kullanma	4	0,94	32	5,05	22	4,19	48	6,06	22	4,02	128	4,38	
Toplam	422		633		525		792		547		2917		

* Bu stratejiler, frekans bazında değerlendirilirken analiz birimi olarak metin alınmıştır. Diğer stratejilerin analizinde ise analiz birimi olarak sözcük ve cümle ele alınmıştır.

Tablo 2’de eğitim fakültesi öğrencilerinin okudukları metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre Türkçe öğretmeni adayları toplamda 422, matematik öğretmeni adayları 633, İngilizce öğretmeni adayları 525, sınıf öğretmeni adayları 792, okul öncesi öğretmeni adayları ise 547 not alma stratejisi kullanmışlardır. Matematik öğretmeni adaylarının en fazla strateji kullanan, Türkçe öğretmeni adaylarının ise en az strateji kullanan bölün olduğu söylenebilir. Bu durum, çalışmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının sayısının diğer bölümlere göre daha az olmasıyla açıklanabilir. Tarih koyma, kavram haritası oluşturma ve soru sorma stratejileri genel olarak tüm öğretmen adaylarının en az kullandıkları not alma stratejilerinden olmuştur. Ayrıca renklendirme, altını çizme, doğruluk, sadeleştirme, objektiflik, sade/açık/anlaşılır olma stratejileri ise genel olarak tüm sınıf türlerindeki öğretmen adaylarının en çok tercih ettikleri stratejiler olmuştur.

Tablo 2’ye göre Türkçe öğretmeni adayları en çok sırasıyla altını çizme (%17,06), renklendirme (%9,43), doğruluk (%8,25) ve sadeleştirme (%7,78) stratejilerini kullanmışlardır. Yine Türkçe öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla işaretleme (%0,23), tekrarlama (%0,47) ve anahtar kelimeler kullanma (%0,94) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo/çizelge/grafik oluşturma, tarih koyma, kavram haritası oluşturma ve soru sorma stratejilerini ise hiç kullanmamışlardır.

Tablo 2’ye göre matematik öğretmeni adayları en çok sırasıyla altını çizme (%19,11), renklendirme (%13,74), maddeleştirme (%6,47) ve sadeleştirme (%6,47) stratejilerini kullanmışlardır. Matematik öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla kavram haritası oluşturma (%0,15), kısaltma (%0,31), soru sorma (%0,31), büyük harf kullanma (%0,47), başlık yazma (%1,10), başlıklandırma (%1,10) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo/çizelge/grafik oluşturma, tarih koyma ve tekrarlama stratejilerini ise hiç kullanmamışlardır.

Tablo 2’ye göre İngilizce öğretmeni adayları en çok sırasıyla altını çizme (%16), renklendirme (%9,71), görsel kullanma (%8,19), sadeleştirme (%6,85) stratejilerini tercih etmişlerdir. İngilizce öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla kavram haritası oluşturma (%0,19), tekrarlama (%0,19), büyük harf kullanma (%0,76) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo/çizelge/grafik oluşturma, tarih koyma, kısaltma ve soru sorma stratejilerini ise hiç kullanmamışlardır.

Tablo 2’ye göre sınıf öğretmeni adayları en çok sırasıyla, renklendirme (%16,16), altını çizme (%12,12) ve sadeleştirme (%6,06) stratejilerini tercih etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla tarih koyma (%0,12), soru sorma (%0,25), kavram haritası oluşturma (%0,25) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo/çizelge/grafik oluşturma stratejisini ise hiç kullanmamışlardır.

Tablo 2’ye göre okul öncesi öğretmeni adayları en çok sırasıyla renklendirme (%14,62), altını çizme (%9,90), sadeleştirme (%7,12) stratejilerini tercih etmişlerdir. Okul öncesi öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla kavram haritası oluşturma (%0,18), soru sor-

ma (%0,18), kısaltma (%0,54) ve tablo/grafik/çizelge oluşturma (0,54) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tarih koyma stratejisini ise hiç kullanmamışlardır.

Stratejilere genel olarak bakıldığında ise sırasıyla en fazla altını çizme (%14,56), renklendirme (%13,23) ve sadeleştirme (%6,75) stratejilerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. En az kullanılan stratejiler ise tarih koyma (%0,03), tablo/çizelge/grafik oluşturma (%0,10), kavram haritası oluşturma (%0,17) ve soru sorma (%0,17) stratejileridir.

Tablo 3. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okudukları Metinlerde Kullandıkları Not Alma Stratejilerinin Bölümler Açısından Cinsiyete Göre Dağılımı

Stratejiler	Bölümler ve Cinsiyet																			
	Türkçe Ö.				Matematik Ö.				İngilizce Ö.				Sınıf Ö.				Okul Ö. Ö.			
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E				
Başlık yazma*	4	1,6	5	2,87	4	1	3	1,28	6	1,92	-	-	3	0,71	2	0,54	1	0,32	8	3,34
Tarih koyma*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Verimlilik*	15	6	12	6,89	25	6,26	10	3,08	17	5,46	13	6,07	11	2,6	8	2,16	17	5,51	13	5,43
Kısaltma	2	0,8	3	1,72	2	0,5	-	-	-	-	-	-	6	1,42	1	0,27	2	0,64	1	0,41
Tablo oluşturma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,32	2	0,83
Görsel kullanma	5	2	2	1,14	19	4,76	2	0,61	27	8,68	16	7,47	33	7,81	19	5,13	15	4,87	-	-
Renklendirme	23	9,2	17	9,77	56	14,03	31	9,56	38	12,21	13	6,07	65	15,4	38	10,27	44	14,28	23	9,62
Altını çizme	41	16,4	33	18,96	83	20,8	38	11,72	51	16,39	33	15,42	41	9,71	55	14,86	43	13,96	9	3,76
Büyük harf kul.	4	1,6	2	1,14	1	0,25	2	0,61	3	0,96	1	4,76	16	3,79	23	6,21	4	1,29	4	1,67
İşaretleme	1	0,4	-	-	26	0,65	9	2,7	5	1,60	1	4,76	6	1,42	1	0,27	11	3,57	8	3,34
Tırnak iş. Ku.	21	8,4	4	2,29	10	2,50	8	2,46	8	2,57	-	-	21	4,97	6	1,62	17	5,51	10	4,18
Başlıkların kaldırma	5	2	4	2,29	3	0,75	4	1,23	3	0,96	4	1,86	11	2,6	9	2,43	14	4,54	2	0,83
Maddeleştirme	19	7,6	10	5,74	25	6,26	16	4,93	19	0,61	12	0,93	23	5,45	17	4,59	20	6,49	15	6,27
Kavram haritası oluş.	-	-	-	-	-	-	1	0,3	1	0,32	-	-	2	0,47	-	-	1	0,32	-	-
Doğruluk*	20	8	15	8,62	20	5,01	9	2,7	17	5,46	21	9,81	25	5,92	18	4,86	17	5,51	15	6,27
Objektiflik*	18	7,2	10	5,74	16	4,01	15	4,62	15	4,82	19	8,87	23	5,45	17	4,59	19	6,16	18	7,53
Kendi cümleleriyle anlatma*	8	3,2	9	5,17	11	2,75	7	2,16	19	0,61	14	6,54	20	4,73	24	6,48	10	3,24	6	2,51
Sade, açık, anlaşılır olma*	19	7,6	10	5,74	23	5,76	15	4,62	20	6,43	14	6,54	27	6,39	20	5,40	21	6,81	16	6,69
Önemli bilgiyi ayırt etme*	5	2	2	1,14	5	1,25	13	4,01	7	2,25	11	5,14	15	3,55	10	2,7	9	2,92	17	7,11
Ana fikri yansıtma*	10	0,4	7	4,02	16	4,01	5	1,54	8	2,67	2	0,93	9	2,13	13	3,51	5	1,62	11	4,6

Sadeleştirme*	18	7,2	15	8,62	25	6,26	16	4,93	20	6,43	16	7,47	23	5,45	25	6,75	20	6,49	19	7,94
Gereksiz ayrıntılara yer vermeme*	5	2	13	7,47	14	3,5	11	3,39	17	5,46	11	5,14	7	1,65	17	4,59	7	2,27	12	5,02
Soru sorma	-	-	-	-	2	0,5	-	-	-	-	-	-	5	1,18	1	0,27	1	0,32	-	-
Tekrarlama	2	0,8	-	-	-	-	-	-	1	0,32	-	-	4	0,94	2	0,54	4	1,29	-	-
Anahtar kelime kullanma	3	1,2	1	0,57	13	3,25	19	5,86	9	2,89	13	6,07	26	6,16	43	11,62	5	1,62	17	7,11
Toplam	250		174		399		234		311		214		422		370		308		239	

*Bu stratejiler, frekans bazında değerlendirilirken analiz birimi olarak metin alınmıştır. Diğer stratejilerin analizinde ise analiz birimi olarak sözcük ve cümle ele alınmıştır.

Tablo 3'te eğitim fakültesi öğrencilerinin okudukları metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin bölümler açısından cinsiyete göre dağılımına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre Türkçe öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 250, matematik öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 399, İngilizce öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 311, sınıf öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 422, okul öncesi öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 308 not alma stratejisi kullanmışlardır. Erkek öğretmen adayları arasında ise Türkçe öğretmenliğinden 174, matematik öğretmenliğinden 234, İngilizce öğretmenliğinden 214, sınıf öğretmenliğinden 370, okul öncesi öğretmenliğinden ise 239 not alma stratejisi kullanılmıştır.

Tablo 3'e göre Türkçe öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla altını çizme (%16,4), renklendirme (%9,2), turnak işareti kullanma (%8,4), doğruluk (%8) maddeleştirme (%7,6) ve sade/açık/anlaşılır olma (%7,6) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla altını çizme (%18,96), renklendirme (%9,7) ve doğruluk (%8,62) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az işaretleme (%0,4), tekrarlama (%0,8) ve kısaltma (%0,8) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az anahtar kelime kullanma (%0,57), görsel kullanma (%1,14), önemli bilgiyi ayırt etme (%1,14) ve büyük harf kullanma (%1,14) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tarih koyma, tablo oluşturma, kavram haritası oluşturma ve soru sorma stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 3'e göre matematik öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla altını çizme (%20,8), renklendirme (%14,03) ve işaretleme (%6,51) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla altını çizme (%11,72), renklendirme (%9,56), maddeleştirme (%4,93) ve sadeleştirme (%4,93) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az büyük harf kullanma (%0,25), soru sorma (%0,5) ve kısaltma (%0,5) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az kavram haritası oluşturma (%0,3), görsel kullanma (%0,61), büyük harf kullanma (%0,61) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tarih koyma, tablo oluşturma, tekrarlama stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 3'e göre İngilizce öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla altını çizme (%16,39), renklendirme (%12,21) ve görsel kullanma (%8,68) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla altını çizme (%15,42), doğruluk (%9,81) ve objektiflik (%8,87) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az kavram haritası oluşturma (%0,32), tekrarlama (%0,32), büyük harf kullanma (%0,96) ve başlıklandırma (%0,96) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az büyük harf kullanma (%4,76), işaretleme (%4,76), ana fikri yansıtmaya (%0,93) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tarih koyma, kısaltma, tablo oluşturma, soru sorma stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 3'e göre sınıf öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla renklendirme (%15,4), altını çizme (%9,71), ve görsel kullanma (%7,81) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla altını çizme (%14,86), anahtar kelime kullanma (%11,62) ve renklendirme (%10,27) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az kavram haritası oluşturma (%0,47), tekrarlama (%0,94), soru sorma (%1,18) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az tarih koyma (%0,27), kısaltma (%0,27), işaretleme (%0,27) ve soru sorma (%0,27) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo oluşturma, stratejisi ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 3'e göre okul öncesi öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla renklendirme (%14,28), altını çizme (%13,96), ve sade/açık/anlaşılır olma (%6,81) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla renklendirme (%9,62), sadeleştirme (%7,94) ve objektiflik (%7,53) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az başlık koyma (%0,32), tablo oluşturma (%0,32), kavram haritası oluşturma (%0,32) ve soru sorma (%0,32) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az kısaltma (%0,41), tablo oluşturma (%0,83) ve başlıklandırma (%0,83) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tarih koyma stratejisi ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 4. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Dinledikleri/İzledikleri Metinlerde Kullandıkları Not Alma Stratejilerinin Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Dağılımı

Stratejiler	Türkçe Ö.		Mat. Ö.		İngilizce Ö.		Sınıf Ö.		Okul Ö. Ö.		TOPLAM		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Başlık yazma*	20	5,69	4	0,9	5	1,07	33	5,75	3	0,86	65	2,98	
Tarih koyma *	6	1,7	3	0,68	4	0,86	7	1,22	-	-	17	0,78	
Verimlilik *	28	7,97	19	4,31	24	5,16	46	8,02	26	7,51	143	6,57	
Kısaltma	10	2,84	12	2,72	14	3,01	11	1,91	5	1,44	52	2,39	
Tablo, çizelge, grafik oluşturma	-	-	3	0,68	-	-	-	-	-	-	3	0,13	
Görsel kullanma	5	1,42	10	2,27	49	10,53	40	6,98	17	4,91	121	5,56	
Vurgulama	Renklendirme	8	2,27	3	0,68	6	1,29	4	0,69	10	2,89	31	1,42
	Altını çizme	20	5,69	20	4,54	20	4,3	10	1,74	9	2,6	79	3,63
	Büyük harf kul.	2	0,56	-	-	3	0,64	3	0,52	-	-	8	0,36
	İşaretleme	-	-	19	4,31	13	2,79	15	2,61	14	4,04	61	2,8
	Tırnak iş. kullanma	4	1,13	6	1,36	4	0,86	7	1,22	3	0,86	24	1,10

Organizasyon	Başlıklandırma	14	3,98	30	6,81	38	8,17	35	6,1	3	0,86	120	5,51
	Maddeleştirme	24	6,83	45	7,95	24	5,16	42	7,32	24	6,93	149	6,85
	Kavram haritası	-	-	1	0,22	-	-	-	-	-	-	1	0,04
	Doğruluk	34	9,68	42	9,54	41	8,81	52	9,07	43	12,42	212	9,74
	Objektiflik	33	9,4	40	9,09	40	8,6	51	8,9	41	11,84	205	9,42
	Kendi cümleleriyle anlatma	20	5,69	33	7,5	25	5,37	41	7,15	23	6,64	142	6,52
	Sade, açık, anlaşılır olma	23	6,55	32	7,27	36	0,77	32	5,58	25	7,22	148	6,8
	Önemli bilgiyi ayırt etme	12	3,41	14	3,18	11	2,36	15	2,61	13	3,75	65	2,98
	Ana fikri yansıtma	25	7,12	22	5	12	2,58	32	5,58	15	4,33	106	4,87
	Sadeleştirme	23	6,55	28	6,36	22	4,73	30	5,23	28	8,09	131	6,02
	Gereksiz ayrıntılara yer vermeme	18	5,12	29	6,59	29	6,23	30	5,23	23	6,64	129	5,93
	Soru sorma	7	1,99	4	0,9	13	2,79	-	-	7	2,02	31	1,42
	Tekrarlama	4	1,13	15	3,4	9	1,93	17	2,96	8	2,31	53	2,43
	Anahtar kelime kullanma	11	3,13	6	1,36	23		20	3,49	6	1,73	66	3,03
	TOPLAM	351		440		465		573		346		2175	

* Bu stratejiler, frekans bazında değerlendirilirken analiz birimi olarak metin alınmıştır. Diğer stratejilerin analizinde ise analiz birimi olarak sözcük ve cümle ele alınmıştır.

Tablo 4'te eğitim fakültesi öğrencilerinin dinledikleri/izledikleri metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre Türkçe öğretmeni adayları toplamda 351, matematik öğretmeni adayları 440, İngilizce öğretmeni adayları 465, sınıf öğretmeni adayları 573, okul öncesi öğretmeni adayları ise 346 not alma stratejisi kullanmışlardır. En fazla strateji kullanan öğretmen adayları sınıf öğretmeni adayları iken, en az strateji kullanan öğretmen adayları Türkçe öğretmeni adaylarıdır. Tablo/çizelge/grafik oluşturma, kavram haritası oluşturma ve tarih koyma stratejileri genel olarak tüm öğretmen adaylarının en az kullandıkları not alma stratejilerinden olmuştur. Renklendirme, altını çizme, maddeleştirme, doğruluk, sadeleştirme, objektiflik, sade/açık/anlaşılır olma stratejileri ise genel olarak tüm bölümlerdeki öğretmen adaylarının en çok tercih ettikleri stratejiler olmuştur.

Tablo 4'e göre Türkçe öğretmeni adayları en çok sırasıyla doğruluk (%9,68), objektiflik (%9,4), verimlilik (%7,97) ve ana fikri yansıtma (%7,12) stratejilerini kullanmışlardır. Türkçe öğretmeni adayları en az olarak sırasıyla büyük harf kullanma (%0,56), tekrarlama (%1,13) ve tırnak işareti kullanma (%1,13) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo/çizelge/grafik oluşturma, kavram haritası oluşturma ve işaretleme stratejilerini ise hiç kullanmamışlardır.

Tablo 4'e göre matematik öğretmeni adayları en çok sırasıyla görsel kullanma (%10,53), doğruluk (%9,54), objektiflik (%9,09), maddeleştirme (%7,95) ve başlıklandırma (%6,81) stratejilerini kullanmışlardır. Matematik öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla kavram haritası oluşturma (%0,22), tarih koyma (%0,68), tablo/grafik/çizelge

oluşturma (%0,68) ve soru sorma (%0,9) stratejilerini tercih etmişlerdir. Büyük harf kullanma stratejisi ise matematik öğretmeni adayları tarafından hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 4'e göre İngilizce öğretmeni adayları en çok sırasıyla doğruluk (%8,81), görsellik (%8,6), objektiflik (%8,6), başlıklandırma (%8,17) ve sade/açık/anlaşılır olma (%7,74) stratejilerini tercih etmişlerdir. İngilizce öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla büyük harf kullanma (%0,64), tarih koyma (%0,86) ve tırnak işareti kullanma (%0,86) ve renklendirme (%1,29) stratejilerini tercih etmişlerdir. Kavram haritası ile tablo/grafik/çizelge oluşturma stratejileri ise İngilizce öğretmeni adayları tarafından hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 4'e göre sınıf öğretmeni adayları en çok sırasıyla, doğruluk (%9,07), objektiflik (%8,9), verimlilik (%8,02), maddeleştirme (%7,32) ve görselleştirme (%6,98) stratejilerini tercih etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları en az olarak da sırasıyla büyük harf kullanma (%0,52), renklendirme (%0,69), tarih koyma (%1,22) ve tırnak işareti kullanma (%1,22) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo/çizelge/grafik oluşturma, kavram haritası oluşturma ve soru sorma stratejilerini ise hiç kullanmamışlardır.

Tablo 4'e göre okul öncesi öğretmeni adayları en çok sırasıyla doğruluk (%12,42), objektiflik (%11,84), sadeleştirme (%8,09), verimlilik (%7,51) stratejilerini tercih etmişlerdir. Okul öncesi öğretmeni adayları en az olarak da başlık yazma (%0,86), başlıklandırma (%0,86), tırnak işareti kullanma (%0,86), soru sorma (%0,18), kısaltma (%1,44), anahtar kelime kullanma ve (%1,73) stratejilerini tercih etmişlerdir. Okul öncesi öğretmeni adayları tarih koyma, tablo/grafik/çizelge oluşturma, büyük harf kullanma ve kavram haritası oluşturma stratejilerini ise hiç tercih etmemişlerdir.

Stratejilere genel olarak bakıldığında ise sırasıyla en fazla doğruluk (%9,74), objektiflik (%9,42) ve sadeleştirme (%6,85) stratejilerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. En az kullanılan stratejiler ise kavram haritası oluşturma (%0,4) ve tablo/çizelge/grafik oluşturma (%0,13) stratejileridir.

Tablo 5. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Dinledikleri/İzledikleri Metinlerde Kullandıkları Not Alma Stratejilerinin Bölümler Açısından Cinsiyete Göre Dağılımı

Stratejiler	Bölümler ve Cinsiyet																			
	Türkçe Ö.				Matematik Ö.				İngilizce Ö.				Sınıf Ö.				Okul Ö. Ö.			
	K		E		K		E		K		E		K		E		K		E	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Başlık yazma	13	6,25	7	4,89	3	1,16	1	0,54	3	1,11	2	1,02	18	5,55	15	6,02	2	1,04	1	0,64
Tarih koyma	5	2,4	1	0,69	3	1,16	-	-	4	1,48	-	-	5	1,54	2	0,8	-	-	-	-
Verimlilik	18	8,65	10	6,99	20	7,78	9	4,86	13	4,83	11	5,61	28	8,64	18	7,22	18	9,37	8	5,19
Kısaltma	1	0,48	9	6,29	4	1,55	8	4,32	5	1,85	9	4,59	8	2,46	3	1,2	1	0,52	4	2,59
Tablo oluşturma	-	-	-	-	2	0,77	1	0,54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Görsel kullanma	2	0,96	3	2,09	4	1,55	6	3,24	24	8,92	16	8,16	22	6,79	18	7,22	12	6,25	5	3,24

Vurgulama	Renklendirme	8	3,84	-	-	3	1,16	-	-	6	2,23	-	-	3	0,92	1	0,4	8	4,16	2	1,29
	Altını çizme	13	6,25	7	4,89	11	4,28	9	4,86	9	3,34	11	5,61	9	2,77	1	0,4	8	4,16	1	0,64
	Büyük harf kul.	1	0,48	1	0,69	-	-	-	-	2	0,74	1	0,51	2	0,61	1	0,4	-	-	-	-
	İşaretleme	-	-	-	-	13	5,05	6	3,24	9	3,34	4	2,04	8	2,46	7	2,81	10	5,2	4	2,59
	Tırnak iş. kul.	3	1,44	1	0,69	2	0,77	4	2,16	1	0,37	3	1,53	5	1,54	2	0,8	1	0,52	2	1,29
Organizasyon	Başlıklandırma	10	4,8	4	2,79	16	6,22	14	0,75	21	7,8	16	8,16	22	6,79	13	5,22	2	1,04	1	0,64
	Maddeleştirme	14	6,73	10	6,99	25	9,72	10	5,4	13	4,83	11	5,61	23	7,09	19	7,63	15	7,81	9	5,84
	Kavram haritası	-	-	-	-	-	-	1	0,54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anahtar kelime kullanma	Doğruluk	20	9,61	14	9,79	27	10,5	15	8,1	23	8,55	18	9,18	27	8,2	25	10,04	24	12,5	19	12,33
	Objektiflik	19	9,13	14	9,79	25	9,72	15	8,1	23	8,55	17	8,63	26	8,02	25	10,04	24	12,5	17	11,03
	Kendi cümleleriyle anlatma	11	5,28	9	6,29	20	7,78	13	7,02	15	5,57	10	5,10	21	6,48	20	8,03	14	7,29	9	5,84
	Sade, açık, anlaşılır olma	13	6,25	10	6,99	17	6,61	15	8,1	22	8,17	14	7,14	20	0,06	12	4,81	9	4,68	16	10,38
	Önemli bilgiyi ayırt etme	5	2,4	7	4,89	11	4,28	3	1,62	9	0,33	2	1,02	11	3,39	4	1,6	4	2,08	9	5,84
	Ana fikri yansıtma	16	7,69	9	6,29	9	3,5	13	7,02	2	0,74	10	5,10	22	6,79	10	4,01	6	3,12	9	5,84
	Sadeleştirme	10	4,8	13	9,09	11	4,28	17	9,18	8	2,97	14	7,14	12	3,7	18	7,22	9	4,68	19	12,33
	Gereksiz ayrıntılara yer vermeme	7	3,36	11	7,69	12	4,66	17	9,18	13	4,83	16	8,16	13	4,01	17	6,82	9	4,68	14	9,09
	Soru sorma	7	3,36	-	-	3	1,16	1	0,54	9	0,33	4	2,04	-	-	-	-	5	2,6	2	1,29
	Tekrarlama	4	1,92	-	-	12	4,66	3	1,62	7	2,6	2	1,02	12	3,7	5	2	7	3,64	1	0,64
	TOPLAM	8	3,84	3	2,09	4	1,55	2	1,08	18	6,69	5	2,55	7	2,16	13	5,22	4	2,08	2	1,29
		208	143	257	185	269	196	324	249	192	154										

*Bu stratejiler, frekans bazında değerlendirilirken analiz birimi olarak metin alınmıştır. Diğer stratejilerin analizinde ise analiz birimi olarak sözcük ve cümle ele alınmıştır.

Tablo 5'te eğitim fakültesi öğrencilerinin dinledikleri/izledikleri metinlerde kullandıkları not alma stratejilerinin bölümler açısından cinsiyete göre dağılımına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre Türkçe öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 208, matematik öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 257, İngilizce öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 269, sınıf öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 324, okul öncesi öğretmeni adayları içerisinde kız öğrenciler toplamda 192 not alma stratejisi kullanmışlardır. Erkek öğretmen adayları arasında ise Türkçe öğretmenliğinden 143, matematik öğretmenliğinden 185, İngilizce öğretmenliğinden 196, sınıf öğretmenliğinden 249, okul öncesi öğretmenliğinden ise 154 not alma stratejisi kullanılmıştır.

Tablo 5'e göre Türkçe öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla doğruluk (%9,61), objektiflik (%9,13) ve verimlilik (%8,65) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek

öğrenciler ise en fazla doğruluk (%9,79), objektiflik (%9,79) ve sadeleştirme (%9,09) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az kısaltma (%0,48), büyük harf kullanma (%0,48) ve görsel kullanma (%0,96) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az tarih koyma (%0,69), büyük harf kullanma (%0,69) ve tırnak işareti kullanma (%0,69) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo oluşturma, işaretleme ve kavram haritası oluşturma stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 5'e göre matematik öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla doğruluk (%10,5), objektiflik (%9,72) ve maddeleştirme (%9,72) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla sadeleştirme (%9,18), gereksiz ayrıntılara yer vermeme (%9,18), objektiflik (%8,1), doğruluk (8,1), sade/açık/anlaşılır olma (%8,1) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az tablo oluşturma (%0,77) ve tırnak işareti kullanma (%0,77) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az başlık koyma (%0,54), tablo/grafik/çizelge oluşturma (%0,54), kavram haritası oluşturma (%0,54) soru sorma (%0,54) stratejilerini tercih etmişlerdir. Büyük harf kullanma stratejisi ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 5'e göre İngilizce öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla görsel kullanma (%8,92), doğruluk (%8,55) ve objektiflik (%8,55) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla doğruluk (%9,18), objektiflik (%8,63) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az tırnak işareti kullanma (%0,37), büyük harf kullanma (%0,74) ve ana fikir yansıtma (%0,74) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az büyük harf kullanma (%0,51), tekrarlama (%1,02) ve önemli bilgiyi ayırt etme (%1,02) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo oluşturma ve kavram haritası oluşturma stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 5'e göre sınıf öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla verimlilik (%8,64), doğruluk (%8,2), objektiflik (%8,02) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla doğruluk (%10,04) objektif (%10,04) ve kendi cümleleriyle anlatma (%8,03) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az büyük harf (%0,61), renklendirme (%0,92) ve tarih koyma (%1,54) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az renklendirme (%0,4), altını çizme (%0,4) ve büyük harf kullanma (%0,4) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tablo oluşturma, kavram haritası oluşturma ve soru sorma stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

Tablo 5'e göre okul öncesi öğretmenliğinden kız öğrenciler, sırasıyla en fazla doğruluk (%12,5), objektiflik (%12,5) ve verimlilik (%9,37) stratejilerini kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise en fazla doğruluk (%12,5), sadeleştirme (%12,5) ve objektiflik (%9,37) stratejilerini kullanmışlardır. Ayrıca kız öğrenciler en az kısaltma (%0,52) ve tırnak işareti kullanma (%0,52) stratejilerini kullanırken erkek öğrenciler en az başlık koyma (%0,64), altını çizme (%0,64), başlıklandırma (%0,64) ve tekrarlama (%0,64) stratejilerini tercih etmişlerdir. Tarih koyma, büyük harf kullanma ve kavram haritası oluşturma stratejileri ise hem kız hem de erkek öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Not tutma, bireyin hem akademik hem de günlük yaşamında sıkça başvurduğu stratejilerden biridir. Bireyler gerek günlük yaşamda gerekse okul hayatında bir şeyler dinlerken ya da okurken not alma ihtiyacı duyar. Dinlerken ve okurken not alma stratejilerini kullanmak akademik başarıyı artıran en önemli etmenlerdendir (Baykan, Naçar ve Mazıcioğlu, 2007; Çetingöz ve Açıkgöz, 2009; Durukan ve Maden, 2010; Şahin, Aydın ve Sevim, 2011; Durukan, Batman ve Yiğit, 2015). Önemli olan not tutarken etkili birtakım stratejiler kullanmaktır. Not alırken kullanılan stratejiler, kişisel bir tercih olmakla birlikte erken yaşlardan edindiğimiz alışkanlıkların ürünüdür.

Bu araştırmada eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin okudukları ve dinledikleri/izledikleri metinlerde kullandıkları not alma stratejilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarının okurken not alma stillerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. En çok stratejiyi sınıf ve matematik öğretmeni adayları kullanmıştır. En az strateji ise Türkçe öğretmeni adayları tarafından kullanılmıştır. Bu durum, çalışma grubunun sayısal olarak üstünlüğünden kaynaklanmış olabilir. Çünkü bu araştırmada, en az sayıya sahip olan grup Türkçe öğretmeni adaylarının grubudur.

Öğretmen adaylarının okudukları metinlerde kullandıkları not alma stratejilerine genel olarak bakıldığında en fazla altını çizme, renklendirme ve sadeleştirme stratejilerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. En az kullanılan stratejiler ise tarih koyma, tablo/çizelge/grafik oluşturma, kavram haritası oluşturma ve soru sorma stratejileridir. Öğretmen adaylarının dinledikleri/izledikleri metinlerde kullandıkları not alma stratejilerine genel olarak bakıldığında ise sırasıyla en fazla doğruluk, objektiflik ve sadeleştirme stratejilerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. En az kullanılan stratejiler ise kavram haritası oluşturma ve tablo/çizelge/grafik oluşturma stratejileridir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının dinlerken not alma stillerinin okurken kullandıkları stratejilerden farklı olduğu tespit edilmiştir. Dinlenen konunun niteliği, konuşmacının anlatım tarzı ve düzeni, konuşmayı desteklemek için kullandığı materyaller, dinleyicinin dinleme amacı, konu hakkındaki ön bilgisi gibi birçok faktör not tutmanın şeklini belirlemede etkili olmaktadır (Özbay, 2009). Bu araştırmanın sonuçlarından farklı olarak Tabak ve Karadüz (2016), Türkçe öğretmeni adaylarının dinlediklerini not alırken çoklukla başlık kullanma, vurgulama (altını çizme, kutu içine alma/işaretleme ve farklı renkler kullanma) maddeleştirme, numaralandırma ve kısaltma stratejilerini kullandıklarını tespit etmiştir. Bu araştırma da söz konusu stratejiler öğretmen adayları tarafından tercih edilmiştir, ancak oranı bu kadar fazla değildir.

Özellikle dinleme esnasında not almak, son derece önemlidir. Okurken not alma ile dinlerken not alma birbirinden farklıdır. Türkiye’de yapılan araştırmalar, daha çok dinlediğini not alma üzerine yoğunlaşmıştır. Buna göre Cornell not alma tekniğinin (Şahin vd., 2011), zihin haritalamanın (Aydın, 2010), kavram haritalarının (Durukan ve Maden, 2010) dinlenileni anlama ve kalıcılıkta klasik tekniklere göre daha etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar göze çarpmaktadır.

Araştırma sonuçlarına cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında ise kız öğrencilerin okudukları metinlerden not alırken genel olarak vurgulama stratejilerinden en çok altını

çizme, renklendirme, maddeleştirme ve tırnak işareti kullanmayı tercih ettikleri dikkat çekmektedir. Erkek öğrencilerin ise altını çizme stratejisini renklendirme stratejisinden daha çok kullandıkları tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarından farklı olarak Baykan, Naçar ve Mazıcıoğlu (2017) tıp fakültesinde öğrenim gören kız öğrencilerin okurken önemli bilgilerin altını çizme stratejisini erkeklerden daha fazla kullandıklarını tespit etmişlerdir. Aynı şekilde erkek öğrencilerin sadeleştirme stratejisini kadın öğrencilerden daha fazla kullandıkları dikkat çekmektedir. Özbay'a (2009) göre bilgileri organize ederek not almak hem zamandan tasarruf sağlar hem de bilginin kalıcılığını artırır. Nitekim Baykan, Naçar ve Mazıcıoğlu'nun (2017) yaptığı araştırmaya göre derste tahtaya yazılanları not eden, not alırken kısaltma ve semboller kullanan, aldığı notları dersten sonra gözden geçiren öğrenciler daha başarılı bulunmuştur.

Soru sorma, verimlilik ve görsel kullanma stratejilerinin kullanımı açısından ise bu araştırmada kız öğrencilerin üstünlüğü göze çarpmaktadır. Araştırmada dikkat çeken bir başka sonuç da gereksiz ayrıntılara yer vermeme stratejisinin kullanımında erkek öğrencilerin üstünlüğü olmuştur. Buna göre kız öğrenciler not alırken daha fazla gereksiz ayrıntıya yer vermişlerdir. Ayrıca not almada anahtar kelime kullanma stratejisini erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla tercih ettiği dikkat çekmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre dinlenen/izlenen metni not almada da kız ve erkek öğrenciler arasında birtakım farklılıklar göze çarpmaktadır. Buna göre vurgulama ve organizasyon stratejilerini (renklendirme, başlıklandırma, büyük harf kullanma, maddeleştirme) kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla tercih etmişlerdir. Benzer şekilde verimlilik ve kendi cümleleriyle anlatma stratejilerinde kız öğrenciler; gereksiz ayrıntıya yer vermeme stratejisinde ise erkek öğrenciler tüm sınıf düzeylerinde daha fazla strateji kullanmışlardır.

Öneriler

Not alma, bireyim tüm yaşamı boyunca öğrenmek ve öğrenilenleri hatırd tutmak için kullandığı bir stratejidir. Öğrenmelerin daha etkili ve kalıcı olması için öğretmen adaylarına farklı not alma stratejilerinin tanıtılması ve uygulama çalışmalarının yaptırılması gerekmektedir.

Farklı not alma stratejilerinin hangi metin türlerini anlamada daha etkili olduğuna dönük deneysel çalışmalar yapılabilir.

Ders kitapları ve öğretim programlarında not alma stratejilerinin kullanım sıklığı incelenip ders kitabı yazarlarına öneriler verilebilir.

Kaynakça

Aslandağ, B. ve Çetinkaya, G. (2019). Örgütleyici yapı iskelesi tekniğinin öğretmen adaylarının not alma becerilerine ve akademik başarılarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45, 190-210.

- Aydın, G. (2010). Zihin haritalama tekniğinin dinlenenin anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 1-16.
- Baykan, Z., Naçar, M. ve Mazıcıoğlu, M. (2007). Öğrenme stratejilerinin öğrenci başarısına etkisi. *Erciyes Tıp Dergisi (Erciyes Medical Journal)* 29(3), 220-227.
- Ceran, D. (2015). Seçici dinleme ile not olarak dinleme yöntemlerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisi. *Journal of World of Turks*, 7(1), 205-219.
- Çetingöz, D. ve Açıkgöz, K. (2009). Not alma stratejisinin öğretiminin tarih başarısı ve hatırd tutma üzerindeki etkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 60 (60) , 577-600. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10337/126669>
- Çetingöz, D. (2006). *Not alma stratejisinin öğretimi tarih başarı, hatırd tutma ve başarı güdüsü*. Yayınlanmamış doktora tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Deryakulu, D. (2004). Üniversite öğrencilerinin öğrenme ve ders çalışma stratejileri ile epistemolojik inançları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 230-249.
- Durukan, E. ve Maden, S. (2010). Kavram haritaları ile not tutmanın ilköğretim öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerine etkisi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 63-70.
- Durukan, Ü., Batman, D. ve Yiğit, N. (2015). Öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 63-81. DOI: 10.17679/iuefd.16101104
- Eggen, P. & Don, K. (1999). *Educational psychology: windows an classrooms*. Merrill Published, New Jersey.
- Fındıkçı, İ. (1996). Not alır mısınız?. *Yaşadıkça Eğitim*, 48, 18-19.
- Freire, P. (1991). *Ezilenlerin pedagojisi*. (Çev. D. Hattatoglu ve Erol Özbek) İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Friedman, M. C. (2017). Notes on note-taking: Review of research and insights for students and instructors. Harvard Initiative for Learning and Teaching, http://hilt.harvard.edu/files/hilt/files/notetaking_0.pdf. Mihaly Csikszentmihalyi. Flow: The Psychology of Optimal Experience. New York.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatay, H. ve Uzun, O. (2019). Seçici dinleme stratejisi öğretimi ile 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini not alma ve özetleme becerilerinin geliştirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(1), 9-30.
- Kiewra, K. A. (1987). Notetaking and review: The research and its implications. *Instructional Science*, 16(3), 233-249.

- Marshall, M. N. (1996). *Sampling for qualitative research*. Family Practice Oxford University Press, 13(6), 522-525.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel.
- Miles, M, B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source-book*. Thousand Oaks. CA: Sage.
- O'zbay, M. (2009). *Anlama teknikleri II: Dinleme eğitimi*. Ankara: Ö'ncü Kitap.
- Özçakmak, H. (2015). *Türkçe öğretmeni adaylarının not alarak dinlemede özetleme stratejilerini kullanma becerileri*. Yayınlanmamış, doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Ed.: M. Bütün ve S. B. Demir), Ankara: PegemA Yayınları.
- Simonet, R. & Simonet, J. (1995). *Not alma teknikleri*. (Çev. Pınar Kurt). İstanbul: Arion Yayınevi.
- S,ahin, A., Aydın, G. ve Sevim, O. (2011). Cornell not alma tekniğinin dinlenen metni anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 29-36.
- Tabak, G. ve Karadüz, A. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının dinlerken not alma stilleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 73-83. DOI: 10.16916/aded.74422
- Tekşan, K. (2010). Kültür aktarımında yazılı anlatımın rolü. *TÜBAR-XXVII*, 595-619.
- Türk, E. (2016). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıklarının ve stratejilerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış, yüksek lisans tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkoğlu, A., Doğanay, A. ve Yıldırım, A. (1996). *Ders çalışma becerileri*. Adana: Baki Kitabevi
- Uzun, O. (2018). *Seçici dinleme stratejisinin iki dilli beşinci sınıf öğrencilerinin not alma ve özet çıkarma becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış, yüksek lisans tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*. Institute of Development Studies Brighton, England.
- Wilson, J. E. (1988). Implications of learning strategy research and training: What it has to say to the practitioner. In C. E. Weinstein, E. T. Goetz, & P. A. Alexander (Eds.), *Learning and study strategies: Issues in assessment, instruction, and evaluation*. (pp.323-331). San Diego, CA: Academic Press.
- Yavuz, K., Yetiş, K. ve Birinci, N. (2003). *Üniversite Türk dili ve kompozisyon dersleri*. İstanbul: Bayrak.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.